

SZERKESZTŐSÉG

hova
a lapba szánt kéziratok
küldendők

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
reklamációk

Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Egyházi estélyek.

Az adventi időszakkal egyházi életünkben elérkezik amaz idő, midőn komolyan kell a lelki munkához fognunk. Eddig munkálkodtunk a testért, most munkálkodnunk kell a lélekért. Tulajdonképpen a kétféle munkásságnak párhuzamosan kellene haladni, mert sem a test nem nélkülözheti a lelket, sem a lélek a testet; így tehát egy időben mind a kettőt egyformán kellene táplálnunk. Azonban, ami magyar népünk még távol van ettől. Lelkét még nem hatotta át annyira a keresztyén vallás szelleme, hogy az élet mindennemű munkáját áthassa és megszentelje a vallás. Jóformán még az ótestamentumi állásponton vagyunk, hogy hat napon át dolgozunk és csak a hetedikén imádkozunk. Csak a templomban érezzük magunkat vallásos embereknek és nem a mindennapi munkában is. Holott, a keresztyénség lényege abban áll, hogy egész életünk, minden munkánk, örömünk, siralmunk a vallás által, vagyis az Istennek lelke által legyen megszentelve.

Még a hasznos könyveknek, vallásosiratoknak, egyházi lapoknak olvasásával is úgy vagyunk. — tisztelet a kivételeknek — hogy télben olvassuk, nyárban pedig félre dobjuk. Nem szemrehányásképpen mondjuk ezt, sőt haladásnak tekintjük, mert eddig így sem volt. Lassan érünk messzire, azt tartja a közmondás. A vallásos életben sincs ugrás. A fejlődés örök törvénye itt is érvényesül. A sok mulasztást nem lehet egy csapásra helyre

hozni. Egyházi életünk megerősítésének még most vagyunk a legkezdetén. *Egyházi estélyeink* arra irányulnak, hogy a hiterősítés, a felvilágosodás, a haladás nagy munkájában egyházunkat egy hatalmas lépéssel előre vigyék. Egyházi estélyeinket tehát úgy tekinthetjük, mint a *felnöttek iskoláját*. A templom már nem elég a vallásos ember lelki szomjának az eloltására. Csupán a templomi ige hirdetéssel nem építhetjük sikeresen az istenországot, nem tarthatjuk össze az anyaszentegyház tagjait, nem őrizhetjük meg az ifjúságot az erkölcsi mételytől. Szükség van arra, hogy kövessük ebben is a nagy mestert, Jézust, aki széjjel járt és nemcsak a templomban, hanem mindenütt tanított és jót tett. Ha eddig hirdettük, prédikáltuk az evangéliumot: most *gyakorlatilag* kell ezt végeznünk. Azt kell megmutatnunk, hogy a keresztyén vallás az élet fája, a világ világossága, melyet senki sem nélkülözhet.

Gyűjtsük össze tehát a népet és tartsunk egyházi estélyeket. Ezeket adjunk hasznos szórakozást a léleknek. Kiszámíthatatlan az a haszon, melyet egy-egy ilyen estély tartásával elérünk. Nemcsak a lelki élet erősödik, hanem anyagilag is megerősödünk. *Vallásosság, munkásság, takarékoság*: együtt képezik az ember legszebb ékeségét. Nyujtsunk alkalmat, hogy kálvinista magyar népünk ezeket az emberi erényeket megszerezhesse, s majd hálás lesz érte az utókor.

Tartsunk egyházi estélyeket! *Siculus*.

Az üdvösség utja.

A vallásos életben eleitől fogva igen fontos kérdés volt az *üdvösség elnyerése*. Az ember, mi-helyt felébred benne a vallásos tudat, csakhamar észre veszi, hogy ama felsőbb lény, kiből hisz, és ő között, igen nagy távolság van. Amazt tökéletesnek, jónak, igaznak tartja: magát pedig gyarlónak, bűnösnek. A bűnösség tudatát a való-lási törvények ébresztik fel. Míg a tiltó törvény meg nincs, addig nem érzi az ember a bűnt. Élő példa erre az első pár ember esete, kik az isteni parancs áthágása után estek bűnbe és veszítették el paradicsomi boldog állapotukat.

Vallásos törvények és parancsok pedig minden vallásban voltak és vannak. Egyikben szigorubbak, másokban enyhébbek, aszerint, hogy milyen fejlett a vallás. Némelyik meg éppen, mint a törvény vallások, annyi törvényt és parancsot ír elő úgy a hitre, az istentiszteletre, mint az erkölcsi életre, hogy azokat megtartani, követni a legnagyobb feladatok közé tartozik. Ebből az is következik, hogy minél több a törvény, minél számosabb a tilalom jelzője: annál több és számosabb az ezeknek megtéréséből származó cselekvény is.

Az egyes vallások történetéből könnyen meggyőződhetünk a mondottak igazságáról. Lássuk azért röviden *milyen uton jutottak üdvösséghez* egyes népek a Krisztus előtt; aztán, hogy *milyen az üdvösség utja a keresztyén vallásban*.

I.

Kezdjük a *zsidó valláson*. A zsidók vallás-erkölcsi törvényeivel a bibliából ismerkedhetünk meg. E törvények alapja a *tíz ige*, a Mózes 10 parancsolata. Azért mondjuk, hogy az alapja, mert minden egyes parancsolat számtalan más törvény által van magyarázva, kibővítve, az egyes cselekvények végrehajtása előírva.

Igy az első parancsolat kimondja, hogy csupán a *Jáhvét szabad imádni*, vagyis kifejezi az egy Isten imádás alapelvét. (II. Móz. XX.) De, aztán részletesen van leírva, hogy milyen legyen a szentsátor, a templom; ezekben az oltár, frigy-láda; a papság ruházata (Lásd Móz. II. k. 36—40 részben.) Egyszóval, hogy miként és hogyan kelljen imádni az egy Istent.

Reánk nézve most az a fontos, hogy a bűnös ember miképpen szabadulhat meg bűneiből? Mózes III. Könyve V. részének 1—4. verseiben sorolja fel, hogy mily esetekben követ el az ember bűnt. De itt csak azok az esetek vannak leírva, mikor az ember tudatlanságból, nem szántszándékkal követ el bűnt. Ezek a megbocsátható bűnök.

Mert vannak olyan bűnök is, melyeket megbocsátani nem lehet. Ilyen különösen, ha valaki az *Urat szidalommal illeti*, tehát az isten káromlás. Ennek nincsen bocsánata. A törvény azt mondja, hogy az ilyen ember vágattassék ki. (Móz. IV. k. XV. r. 30. 31.)

A zsidó vallás tanítása szerint, a bűnbocsá-

TÁRCZA.

A református hitvallás védelme a baptismus ellen. Folyt. és vége

III. Rész.

Lehetnek-e a baptisták a mi tanácsadóink? Nem, mert a baptisták nem is keresztyének. A református hitvallás főbb igazságai. Kalotai Péter kurátor uram jó tanácsai. Bibliás János megtér és megköszöni a jó tanácsokat.

A harmadik vasárnap Kalotai Péter kurátor uram így kezdette beszédét:

— Még egy pár szavam van hozzád, János öcsém, mert már a vége felé járok annak, amit neked el akartam mondani a baptistákról. Ha az a társaság neked kedvesebb, mint a mi anyaszentegyházunk tagjainak társasága, és ha ottan jobban találsz magad, mint itt: ám lásd; az a te dolgod. De, én magamra nézve úgy vélekszem, hogy jobb nekem itt maradnom az én egyházamban, az én szegény »bűnös« felebarátaim között, mint oda mennem a »szent« farizeusok közé. Itt legalább tudom, hogy magamfajta emberek között vagyok, de ott soha se tudom, hogy kik közé kerülök. Aztán, meg nem akarok én sem pap, sem tanító, sem a gyülekezet vezére lenni: de viszont azt sem tűröm el, hogy engem olyan emberek tanit-

sanak becsületre, kik azt a börtön fenekén tanulták meg, s azok oktassanak az isteni tiszteletben, a kik eddig istenkáromlók, templomkerülők voltak. Nem, öcsém, a baptisták nem lehetnek a mi vezéreink, a mi tanítóink, mert aki mást akar vezetni és tanítani, annak az életében nem tűrök el szennyfoltot. Egy a mi mesterünk csupán: az Ur Jézus, mi pedig mindnyájan atyafiak vagyunk. (Máth. XIII. 8.)

De, hogyan fogadnám el én a baptistákat vezéreimül, és tanítómmul, mikor azok *nem is keresztyének*. Nagy szó ez ugy-e? De, hát mondjad csak, hogy keresztyén ember-e az, ki a Jézus Krisztus által szerzett uri imádságot, a »Miatyánkat« soha se mondja el? Már pedig a baptisták soha sem mondják a Miatyánkat. Tudod e miért? Azért, mert a kik magukat szent embereknek vallják, ők, a megtértek: nem tudnak megbocsátani ellenségeiknek. Már pedig a Miatyánk azt tanítja: »*És bocsásd meg a mi bűneinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*« Oh, öcsém, milyen szánandó az ilyen keresztyén-ség. Beh, hiába tanítja ezeknek Jézus: »*Ne csak hétszer bocsáss meg a te felebarátodnak, hanem hetvenhétszer.*«

Azt ajánlom azért, édes öcsém, maradj meg továbbra is ebben a mi vallásunkban, az evangélium szerint reformált keresztyén vallásban, mert az összes ker. hitfelekezetek között itt prédikáltatik a legtisztábban *isten igéje* és itt szolgáltattatik ki a *szent szákramentumok* úgy, amint azt

nat első sorban a *bűnbevalláshoz* volt kötve. A törvény világosan előírja, hogy a bűnös ember vallja meg a miben vétkezett (Móz. III. k. V. R. S. v.) A többi aztán a pap dolga volt. A büntörlést *vér- és égő áldozat* hozta létre. Nevezetesen a bűnösnek vagyoni állapota szerint: egy bárányt, kecskét, vagy ha ez nem volt, két gerlét, galambot kellett a papnak vinni. A szegény embernél megelégedtek egy efa liszttel is. A pap aztán az áldozatokat megölte, vérével az oltárt behintette, a többi részét elégette. És ez a cselekedet eltörölte a bűnt. Ugy értelmezték ezt, hogy az állat élete a vérben van, és Isten ez az életet elfogadta engesztelésül a bűnnek. Tehát Isten irgalma is megnyilatkozott. Megvolt ezen kívül a *nagy engesztelő nap*, melyet a hetedik hónap 10-ik napján tartottak. E napon szigorúan tiltva volt a munka és nagy böjt volt rendelve. Az engesztelés akként történt, hogy sorsot huztak két kecskébakra, az egyiket Istennek áldozták fel, a másikat kiűzték Azazelhez, a puszták gonosz szelleméhez, hogy magával vigye a nép bűnét. Innen maradt fenn a »bűnbak« elnevezés.

Ezen cselekvények által a bűnös megszabadult bűnétől, de nem sokáig járhatott úgy, mint tiszta, bűnnélkül való ember, mert olyan sok volt a tiltott dolog, hogy azt eltörölni lehetetlen volt. A bűnből való megszabadulás tehát már csak azért sem lehetett tökéletes. De, nem volt tökéletes főleg azért, mert a *bűnbánó lelkében semmi belső átalakulást nem vitt véghez*. Ha szinte még igyekezett is a jelző tilalom fákat elkerülni: de

Krisztus Urunk szerzé. Emlékezz csak vissza, milyen hitvallást tettél a konfirmációkor. Ugy-e bár, a gyülekezet és a jó Isten előtt nyilvánosan azt vallottad, hogy »ez a te hited.« Ugy-e bár, azt fogadtad, hogy »ebben a hitben, és ebben az anyaszentegyházban holtig megmaradsz, ettől sem szerencse, sem szerencsétlenség el nem tántorit.« Elfeledkeztél-e erről? Vagy talán azt hiszed, hogy a vallás olyan, mint az öltöző ruha, hogy naponkint cserélgetheted? Nem öcsém, a *Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz, a ki volt: a mi Megváltónk*. Te megváltozhatol, de a keresztyén vallásnak megváltozni nem szabad.

— Aztán emlékszel-e, hogy *melyek a mi református vallásunknak főbb igazságai?* Ha nem emlékeznél, igen röviden, elmondom. Ime ezek:

1. *Isten*, aki teremtette ezt a világot, a *mi mennyei Atyánk*. Így tanította ezt az ő szent fia: Jézus. Még a zsidók is féltek, rettegetek Istentől. Jézus pedig azt mondotta, hogy ne féljünk tőle, mert Ő, a Miatyánk, és mi az ő gyermekei vagyunk. És ez a mennyei Atya, ama sok áldásért, amelylyel testi és lelki életünket elhalmozza: csupán azt *kívánja tőlünk, hogy Őt szeressük*. Ez az első és nagy parancsolat. (Máth. XX. 37.)

2. Ez a jó Isten minket az ő képére és hasonlatosságára teremtett vala. Vagyis, adott belénk erőt és tehetséget, hogy *tökéletesek* s ezáltal az ő gyermekei lehessünk. De, aztán *gyarlóságunk, gyengeségünk miatt bűnbe merültünk, s tehetelle-*

lélke a régi volt. Abból a gonoszságnak gyökérszállait az áldozati vér ki nem irtotta.

Kitetszik a zsidó törvényekből az is, hogy a bűnbocsánat megszerzésében nemcsak az áldozat végrehajtása, hanem különös jelentőséggel bírt a hely is, ahol ezt végrehajtották. Az istentisztelet a zsinagógákhoz volt költve, de ezek között különösen kiemelkedett a *jeruzsálemi templom*, hol a szövetségládát, s benne a tiz igét őrizték. A vallási törvények szigorúan megrendelik több helyen (Móz. II. k. 23. r. 14. v. V. könyv. XVI. r. 16. v.), hogy minden esztendőben háromszor: a kovásztalan kenyerek (páska) hetek ünnepe és leveles sátrak ünnepén, a jeruzsálemi templomba kell menni és ott mutatni be az áldozatot.

A jeruzsálemi templomhoz kötött eme kiváltságos vallásos szokást nevezhetnők a zsidó *bucsujárásnak* is. Az ünnepek előtt csoportokba állottak össze a kegyes zsidók és úgy mentek fel a jeruzsálemi templomba, az Ur színe eleibe. Az is természetes és igazolható is az ó-testamentumból, hogy mikor a zsidó bucsusok mentek a szent város felé: énekelték a Szent Dávid zsoltárait. Nézze meg bárki a 120—134-ig terjedő zsoltárokat, ezeknek az a czime a Károli fordítása szerint, hogy: »Éneke a grádicsoknak«. Ez pedig, a tudósok magyarázata szerint azt jelenti, hogy a bucsujárók utközben és a templom 15 lépcsőjén fel, ezeket a zsoltárokat énekelték.

Ilyen kiváltságos bucsujáró hely lehetett a jeruzsálemi templomon kívül, a *Garizim hegyén levő templom* is. Legalább erre enged következ-

nek lettiünk a jónak cselekvésére, Isten akaratának a követésére. A bűnre való hajlandóság minden emberben meg van. Itt nincs külömbiség, mert mindnyájan az emberek elhajlottak egyetembe haszontalanokká lettek, nincsen ki jót cselekednék, nincsen csak egy is. (Rom. III. 12.) *A bűnnek zsoldja pedig a halál*. (Rom. VI. 23.)

3. De mert Isten a mi Atyánk: így tehát nem engedte, hogy a bűn miatt meghaljunk, hanem *az idők teljességében elküldötte a mi váltságunkra az ő szent fiát*. Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött fiát adá váltságul, hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen. (Ján. III. 16.) *Jézus Krisztus tehát a mi megváltónk*. Az Isten ingyen kegyelméből igazulunk meg azon váltság által, mely van a Jézus Krisztusban (Rom. III. 23. Ap. Csel. IV. 12; XVI. 30.) Tehát ha üdvösséget, bűnbocsánatot akarunk szerezni: azt *csakis a Jézus Krisztusba vetett hit által*, az ő tanításainak megtartása, az ő életének követése által szerezhetjük meg.

4. Hogy pedig Jézust, a mi Megváltónkat követhessük és magunkat a bűntől távol tarthassuk, — *arra minket a szent lélek segít meg*. Valaki Isten lelkétől vezéreltetnek: azok Isten fiai. Mert nem vettétek a szolgálatnak lelkét újabb félelemre, hanem vettétek a fiúságnak lelkét, mely által kiáltjuk: Abba, azaz szerelmes Atya. És e szent lélek teszen bizonyosságot a mi lelkünkkel együtt, hogy mi Istennek gyermekei vagyunk. Ha

tetni a samariai asszony beszélgetése Jézussal, mikor az Isten imádásának helyéül a jeruzsalmi templomot és a Garizim hegyét jelöli meg. De voltak ezeken kívül az ország minden részében egyes berkek, magaslatok, a hová örömebb ment a nép imádkozni, abban a hitben, hogy ott közelebb van az Ur hozzá és inkább meghallgatja.

Fölmerül az a kérdés, hogy a zsidó papok, törvényhozók maguk találták-e ki az ilyen bucsujárászerű zarándoklásokat, vagy ők is más vallásokból, más népektől vették. Összevetve az ilyen bucsujárásokat más népek hasonló vallásos szokásaival: arra az eredményre jövünk, hogy minden népnél voltak ilyen vallásos szokások, melyek önállólag fejlődtek ki és nyertek nemzeti jelleget, de egymástól is tanultak el, egymástól is vettek át. Ezt bizonyítja a *buddha vallás*.

A föld kerekiségén ma is egyik legelterjedtebb vallás, a *Buddha vallása*. Ezen vallás, jól lehet az egy isten hiten alapszik, s erkölcsi tanításai is igen tiszták, úgyhogy némelyek a keresztényen vallással állítják egy sorba: de még sem mondható a lélek vallásának, annál kevésbé, mert követői magát a vallás alapítót, Buddhát istenítették és imádták. Célja is leginkább oda irányult, hogy a társadalmi válaszfalakat lerombolja, s az ember legfőbb hivatásának a megsemmisülést, a »Nirvánába« való beolvadást tekintette.

Ebben a vallásban a büntető eszköz: a *gyónás*, mely a gyülekezet előtt, nyilvánosan történik — A felmentést maga a gyülekezet adja meg, minden feltétel nélkül. Van eset, hogy a nagyobb bűnösökre vezeklést is szabnak

pedig gyermekek: tehát örökösök is; örökösei Istennek, a Krisztusnak pedig örökös társai, ha vele együtt szenvedünk, hogy vele együtt meg is dicsőíttessünk. (Rom. VIII. 17.)

5. Igen, mert a Krisztus feltámadott a halálból, s ha ő benne hiszünk, mi is feltámadunk. A halál után tehát következik az örök élet. Én vagyok a feltámadás és az örökélet, aki én bennem hiszen, ha meghal is él. (Máth . . .) De, mielőtt az örökéletet elnyernők, előbb *mindnyájunknak meg kell jelenni a Krisztus ítélő széke előtt*, hogy kiki elvegye jutalmát, a mit a testben cselekedett, jót vagy gonoszt. (II. kor. V. 10. Gal VI. 7. 8. Máth. XXV. 31.)

6. Az evangélium szerint reformált keresztényen hitvallás alapigazságait egyedül a bibliában találhatjuk meg. Ebben van megírva az Isten igéje. Ragaszkodunk tehát a bibliához, mint hitünk egyedüli forrásához, de egyben tiltakozunk is minden emberi tudomány ellen, melyet valaki vallásunkhoz akarna ragasztani.

6. A református vallásban két szákramentum van: a kereszttség és az urvacsora. Jézus csupán e kettőt szerzé, s mi is csupán e kettőt tartjuk meg. A kereszttség által felvétetünk az Istenországának polgárai közé; az urvacsora által pedig jelképezzük azt, hogy állandóan belső összeköttetésben vagyunk a Jézus Krisztussal. Az az indulat van bennünk, mely volt a Jézus Krisztusban.

ki, a mi böjtölésben, imádkozásban áll. Gyónni a papságnak havonként kétszer, a világiaknak évenként legalább egyszer kell. A kép és ereklje imádás, a bucsujárás egyetlen vallásban sincs annyira kifejlődve, mint a buddhismusban. Ugyannyira, hogy Huc abbé, utleírásában maga mondja el, hogy »lehetetlen meg nem lepetni ama nagy hasonlóság által, mely van a buddhismus és a katolicizmus között. A kereszt, a mise, a papság ruházata, a papnőtlenység, a zárdai élet, a szentek imádása, a böjt, a processiók, litániák, szentelt víz: mind ezt a katolicizmus közösen bírja a budhismussal.« Természetes, hogy ez a könyv, mely ilyen őszintén tárja fel a katolicizmus hasonlóságát a budhismussal: csakhamar a tiltott könyvek közé került. Olvasása a római pápa által megtiltatott.

A buddha vallásban is tehát az üdvösség útja igen könnyű volt. Végig mehetett rajta bárki, ha a külső czeremóniákat megtartotta. Sem a buddha papok, sem pápájuk: a Dalai-Láma nem láthatott be senki szívébe, ha vajjon vezeklése megváltoztatta-e érzületét is. A sóvárgó lélek megnyugvást itt sem találhatott. (Folyt. köv.)

Isten igéje.

— Az Ur neve megvallása. —

Máté XI. 32. Valaki azért vallást térszen énrólam az emberek előtt én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt.

Mostanság sokszor megújul az, amit Faraó

A kereszttséget egyszer hajtjuk végre a kisdedekon, de megerősítjük a konfirmációban. Az urvacsorával pedig folyton élünk, hogy a Krisztussal való közösséget ápoljuk.

Ezek a mi vallásunknak főbb igazságai. Kell-e ennél tisztább, szebb és igazabb vallás? Arra kérlek azért, öcsém, hogy maradj meg ebben a vallásban, mely a *szeretet vallása*. Szeresd azt a jó Istent, aki testi, lelki áldásaival megáldott. Szeresd: Jézust, ki bűneidből — benne vetett hit által megvált. Szeresd embertársaidat, kikkel együtt élsz e földön, de szeresd a könyörülő samaritanus hitével és lelkedben ne legyen irigység, gyűlölség, testvér harcz.

Szeresd anyaszentegyházadat, mely téged a legtisztább vallás birtokába juttatott és annak igazságait hirdeti előtted. Szeresd hazádat, nemzetedet, mert a nagy világon e kívül, nincsen számodra hely: itt élned, halnod kell.

— No, édes öcsém, én mint egyházam kurrátora (megye bírója) elmondottam előtted ezeket a jó tanácsokat, amelyeket én is részint a papunktól hallottam, részint a könyvekből is olvastam, hogy okulj belőlük. A többi már a te dolgod.

— Köszönöm, édes Péter bátyám, követni fogom mindhalálig, válaszolt Bibliás János.

Vajda Ferencz.

mondott Mózesnek az Urról — kicsoda az Ur? Sokszor esik szó társaságban a vallásról, arról, hogy a jó Isten megsegíti a benne bizókat, alkalom akad nemcsak szóval, de tettel vallomást tenni az Urról: és az ilyenek vége, hogy elhal a szó a beszélgetők ajakán, s vagy egy őszintébb, bátrabb ember nyíltan indítványozni meri, — ne beszéljünk kérem erről, ez a vallás dolga; a papokat illeti — inkább nézzük, hogy milyen kilátásaink lesznek jövőre a politikában.

Szomorú ez a jelenség, mert nem mer senki vallást tenni az Urról. Előbbvalónak tartják, hogy igazítsák azt, minek számfelett sok igazítója van s azt, minek igazán munkás kellene, az Isten országára érdekének előmozdítását, ott hagyják: had legyen vele az, ami lesz.

Ez csak arra mutat, hogy elfeledtünk vallást tenni az Urról; pedig erre Jézus is figyelmeztet, szorosán a lelkünkre köti, nagy ígéretet kapcsol hozzá: *Valaki azért vallást tesz en előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt.*

Vallást tenni az Urról a legnehezebb.

Ábrahám vallomása az Ur nevére egyetlen fiának feláldozása, mert így szól az Ur angyala neki: — »most ismertem meg, hogy féled te az Istent, hogy nem kedvezel a te fiadnak, a te egyetlenyednek én érettem.« (I. Móz. XXII. 12.)

Mózesnek intézkedése Marahban a keserű vízbe dobott fa, melytől megédesedtek a Marah vizei: vallomástétel az Urról, új indulat a lélekben, más világ az elesigázott zsidó népnek. (II. Móz. XV. 35.)

A pusztában való sátorépítés, összehordása a kincsnek a szükség idején. Vallomás az Urról, ki erős karral fogja vezetni népét a szenvedések közepette. (II. Móz. XXXV.)

Ezen külső vallomások, megrázzák a lelket egészen. Erejüktől talán megretten az ember, és keres valamit, valami belső csodálatos vallomást, mely megadja a léleknek azt a boldogságot, hogy az Ur nevének megvallásánál nagyobb örömet nem ismer.

Jézus, a róla való vallomást az emberek előtt, azt köti tanítványai lelkére — és ígéretül annyit ad: *én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt.*

A tanítványok eleget tettek a rendeletnek és lett a jutalmuk vesszőzés, kövezés, mégis örömmel vették mindezt.

Pál apostol — nyugodt fenséggel írja Rómába: nem szégyenlem a Krisztus evangéliumát, pedig érette hányszor szenvedett vesszőcsapásokat, zárták börtönbe, és mégis nem szégyeli: ez vallomás az Urról.

A börtönbe vetett Péter, Annás főpap, Kajafás, János és Alexander hatalmas ellenségei előtt

vallomást tesz: *nincsen senkiben másban az idvesség.* (Ap. csel. IV. 12.)

János az ő közönséges levelében azzal ismerteti meg a keresztyén embert: Valamely lélek vallja, hogy a Jézus Krisztus a testben eljött, istentől vagy az. (I. Ján. IV. 2.)

Ezek is vallomások, de erejük, ha nem is oly hatalmas mint az előbbiekké, mégis jobban megfogja a lelket, mert van valami mélységes mély dolog bennük, mit egy szóval el nem lehet mondani.

Az Ur lelke van bennük. Az a csodálatos varázs, mi áthatja a lelket, az a nagy szeretet, mi uralkodó kell hogy legyen ezen a világon. És ha a mi lelkünkben lakó szeretet csak gyenge tükröződése annak a véghetetlen kegyelemnek, mely ami megváltásunkat eszközli, bizony vallomást teszünk úgy, mint az apostolok az Ur Jézus Krisztusról, hogy ő is vallomást tegyen mirőlünk a mennyei Atya előtt.

Micsoda boldogság vallást tenni a Jézusról, ezt csak leélni lehet, de elmondani nem. Ha az élet minden cselekedete csak a jó, ha ami más-

hoz fűz, csak a szeretet, ha amit a szegénnyel gyakorolunk, csak a felségelés, ha amit az elesettel teszünk, csak a felemelés: akkor teszünk vallomást az Ur nevében a Krisztusról és úgy várhatjuk, hogy belső vallomásunk után ő is vallomást tesz a mi mennyei Atyánk előtt.

Tegyünk ez adventi napokban minél többször vallomást róla; jusson eszünkbe, mit ő mondott írás magyarázat közben a zsinagógában: Az Urnak lelke vagy én rajtam, mivelhogy meg-

kent engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot prédikáljam, hogy meggyógyítsam a töredelmes szívűeket, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek, és a vakok szeméinek megnyílásokat, és a megromlottakat szabadon bocsássam, hogy hirdessem az Ur kedves esztendejét.

Ha így teszünk vallomást a mi Megváltónkról és az Urról — igazán várjuk — s ajkunkon szívből származott ének lesz a karácsonyi dicséret. (Feketelak)

Osváth Lajos.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA

Felébredénk.

Mi hullámszik meddig a szem elláthat?
Mi zaj tombol, mely az egekig felhat
Mitől oly virágos a hervadt mező?
Itt nincs enyészet! itt nincs temető!
Népek tábora virág özön között,
Mely szabadság színeibe öltözött,
Az hullámszik ott! felébredt a nemzet!
Fölébredt! nem fedte be az enyészet.

Rákóczit keressük, ő hozzá jöttünk,
Ő hallá szavunkat s itt van közöttünk.

Hah! miként örül százados művének,
Mik bár későn, de életre kelének.
Ő hallja a kürtöket felharsanni
Mely dicső szabadságunkat hirdeti;
Zászlóink tábora felett susogja,
Él még a magyar! nem hallhat meg soha!

Ó Rákóczi! nemzetünk büszkesége,
Szabadságfánk ragyogó ékessége,
Kinek neve ima minden magyarnak!
Kik szebb jövőt dicső eszmédtől várnak
Ne haragudj, hogy ily későre ébredénk,
Elkábitott a virág, illatos a lég,
De most látjuk mérgezett volt a virág
Csak szabadság az, mi nekünk életet ad!

Kábult álmunkba hányszor láttunk téged,
Szállott előttünk vezérlő nagy lelked!
Hányszor akartunk mi hozzád sietni
S nem tudtuk a bilincseket széttörni;
Mennyi hívó szó hagyta el ajkadat,
S nem hallottuk óva intő szavadat.
Most megszűnt a varázs, ébredj oh magyar!
Szolgásgáznak rablánczát törd szét hamar!

Ha te utat mutatsz s itt leszel köztünk,
Lelked sugárinál megerősödünk;
S mire úgy vágytunk! nyomdokodba járni
Vezérelj! s mi hiven fogunk követni;
Lobogtasd nekünk szabadság zászlóját,
S akkor legyen ellenünk egész világ
Mi független és szabad nemzet leszünk
A te dicső nagy nevedre esküszünk!

Képzeletünk új életre ébresztett,
Látunk szemedbe édes honszerelmet,
Leng kezedbe a szabadság zászlója
Epedve követ, kuruczok tábora;
Fél Isten voltál te akkor közöttünk!
Fél Isten maradsz mindörökre nekünk.
Benned látjuk szabadság megváltóját,
Vedd kegyesen hü nemzeted imáját.

Utána megyünk porló hamvainak,
Idegen föld nem vallhat magáénak!
Te a mienk vagy testestől lelkestől,
Hozzád jogunk, csak nekünk van egyedül!
Virágos, langyos tavaszi napsugár
Hozzád vezet, ki ugyis köztünk vagy már
Haza hozunk, hogy porló szived felett,
Édes anyaföld adjon szemfedelet.

És most tekints le fénylő sátorodból,
S számlálj meg minket onnan a magasból;
Egyetlen sem fog elveszni közülünk,
Folyton érted s szent eszméidért küzdünk.
S ha dicsőséged ünnepe már,
Egyetlen dicsszótól zeng csak a határ,
Óh halld meg népeidet, ha kiálltják
Jöjj Rákóczi! és éljen a szent szabadság!

Koty Mariska.

Hazai krónika.

— 1903. nov. 26. —

Országgyűlés. Nov. 18-án Nessi Pál szóba hozta, hogy Körber, az osztrák miniszterelnök ismét beleszólt a magyar ügyekbe, azt mondván, hogy Magyarország Ausztria nélkül semmit sem tehet a hadsereg vezényleti nyelvére nézve. Kéri a kormányt, hogy ezt az illetéktelen beleszólást utasítsa vissza. Br. Feilitsch Arthur kormánypárti el is itéli a Körber ur eljárását, de az ellenzék azt követeli, hogy Tisza is nyilatkozzék. Nagy figyelem között szólal fel Tisza és azt mondja, hogy az osztrák miniszterelnök beszédét nem tekinti egyébnek, mint egy idegen elmékedésének, melynek semmi jelentősége nincs reánk nézve. A magyar érdeket, s azt a programot, melynek alapján az elnökséget elvállalta, mindenkor megvédi minden támadás ellen. Tisza válasza egészen kielégítette a Házat, és azt tudomásul vette az ellenzék is. Az ujonczjavaslathoz Kecs-keméthy Ferencz és Zboray Miklós szólottak. Nov. 19-én egy kis jegyzőkönyvi vita után Nosz Gyula, Szenderkényi és Bedőházi János támadják a kormányt. Nov. 20-án Lengyel Zoltán és Gabányi Miklós kibeszélték az egész ülést; egyik honatya sem hajlandó leszerelni Tiszának. Nov. 21-én ismét Tisza nyilatkozott a Körber ügyben. Körber ur ugyanis Tisza nyilatkozatával szemben is fenn-tartotta álláspontját és zokon vette Tiszától, hogy őt »idegennek« nevezte. Tisza most röviden csak annyit felelt, hogy az egyedül helyes álláspont az, hogy mi az osztrák közjog fejtegetésébe nem bocsátkozunk. Viszont a magyar közjogot illetőleg magunknak vindikáljuk a kizárólagos jogot, hogy a magyar közjogot a magyar törvények értelmében magyarázzuk. En biztosíthatom a tisztelt Házat, hogy addig maradok ezen a helyen, míg ennek az álláspontomnak gyakorlati érvényesítése akadályokba nem ütközik. Kossuth Ferencz örömmel veszi tudomásul a kormányelnök nyilatkozatát, hogy csak addig marad helyén, míg a magyar törvénynek érvényt tud szerezni. Kossuth is hangsúlyozza, hogy Ausztria reánk nézve idegen állam. Elitéli Körbert, hogy beszédeiben soha sem beszél Magyarországról mint magyar államról, hanem csak magyar államterületet emlegeti. Körber, úgy mond, nem akarja elismerni Magyarországot államnak. Hogy erre micsoda czélzat vezet, nem tudom. Talán nem fér az ő császári hivatalnoki fejébe a magyar közjognak az az igazsága, hogy itt Magyarországon minden jog a magyar nemzetől ered, holott Ausztriában minden jogot a császár adott. A magyar szivekből ezt az igazságot semmiféle Körber kiirtani nem fogja. Polonyi Géza is helyesli a Tisza felfogását és elismeri nyílt, férfias fellépését. Vertán Endre után, Rakovszky István néppárti honatva szólott az ujonczjavaslatokhoz. Nyíltan kimondotta, hogy Tiszának nem szavaz meg semmit, mert Tisza református. Ha Apponyi vezetné az ügyeket, előtte meghajolnék. Kifogásolja azt is, hogy a szabadelvűpárt miért nem ad programot. Tisza azt feleli, hogy a szabadelvű párt programja a kormány prog-

rammjában van. Arra nézve, hogy az ex-lexben a Házat fellehet-e oszlatni, azt feleli Rakovszky-nak, hogy igenis fellehet oszlatni, mert a hatvanhetes törvény korlátlaná teszi a király feloszlatási jogát, csak azt írja elő, hogy az új Ház oly időpontban hívandó egybe, hogy a jövő évi költségvetést elkészíthesse. Az a feltevés pedig, hogy ő az Apponyi programját valósítja meg, sem hozzá, sem Apponyihoz nem méltó. *Nov. 23. Kubik Béla* egy sorozási meghívót mutat be és azt kérdi a honvédelmi minisztertől, hogy minő jogon soroztat, mikor az országgyűlés még nem adott katonát. *Nyiri Sándor* honvédelmi miniszter azt feleli, hogy a dologban tévedés lehet, mert a sorozás nincs elrendelve. A javaslatához *Pap Zoltán* szólott és kibeszélte az egész ülést. Az ülés végén *Hieronymi Károly* terjesztett be javaslatot, az Olaszországgal kötendő ideiglenes kereskedelmi szerződésre nézve. *Nov. 23-án* felolvasták a delegációk összehívására szóló királyi kéziratot. *Nyiri Sándor* honvédelmi miniszter arra kéri a Házat, szavazzák meg az ujonctörvényt, különben a tartalékosokat hívják be. A vita tovább foly.

Egyházi élet.

Advent. A »Vasárnap« olvasói ismerik az advent jelentőségét. Régen az egyházi évkört advent első vasárnapjától számították. A keresztyén világ kegyelettel gondolt arra a napra, melyen Isten az ő végetlen kegyelméből Szabadítót küldött a bűnös emberiség részére. Nemcsak gondolt, de a Krisztus eljövételének megelőző idejét lelki készüléssel is töltötte. Bepillantott szívének titkos rejtekeibe, ha vajjon be fér-e oda a Megváltó? Egyengette a szívnek utait, hogy a kedves vendég ott helyet foglalhasson. Az advent jelentősége ma sem kisebb, mint régen volt. Ma is arra való az advent, hogy számot vessünk amaz akadályokkal, melyek Krisztus eljövételének útjában állanak. És, én Istenem, mennyi ilyen akadály van! A Keresztelő János szava hangzik: Térjete meg, mert közel van az Isten országa. Ne engedjük e szót üresen hangzani el füleink mellett. Térjünk meg. Térjünk a Krisztushoz. Megtérésünk jele legyen az, hogy járuljunk az Urnak szent asztalához, mely nov. 29-én, mint advent első vasárnapján, minden református egyházban meg lesz terítve. Járjatok úgy, amint méltó Istenhez, aki hív minket az ő országába és az ő dicsőségére. (I. Thess. II. 12.)

Református iskoláink beléletében igen fontos változás áll be ez iskolai év folyamán. Az egyházkerületi közgyűlés ugyanis kimondotta, hogy a régi féléves vizsgai rendszert újból visszaállítja. Így tehát vége van a mostani harmad éves beosztásnak és január végén lesz ismét »kis vizsga« Bizonyára ezen újítást, jobban mondva a régi nyomra való visszatérést, örömmel fogadják úgy a növendékek, mint a tanítók, mert szebb eredményt érhetnek el.

Egyházi estély. A székelyudvarhelyi ev. ref. egyház első egyházi estélyét a ref. kollegium

tornacsarnokában vasárnap, nov. 22-én d. u. 5 órakor a következő tárgysorozattal tartotta meg: 1. Gyülekezet éneke »Te benned biztunk . . .« 1. vers. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szavalt Bod Etelka. 4. Ének, előadta a ref. kollegiumi énekkar. 5. Felolvasás »Az üdvösség útja« tartotta Vajda Ferencz ref. pap. 6. Énekelt zenekísérettel Hermann Helén. 7. Szavalt Szörnyü Béla 8. g. o. tanuló. 8. Zárszó. 9. A gyülekezet éneke. Belépés ingyenes volt; önkéntes adományokból az ev. ref. leányiskolai gyermekek karácsonyfájára 27 korona gyűlt be. Székelyudvarhelyi egyházunkban az egyházi estélyek rendezését az egyházi értekezlet női választmánya vette kezébe. Ezen estélyt *Gönczi Lajosné* és *Kovács Dánielné* rendezték. A közönség szokatlan nagy számban vett részt az estélyen.

A vizaknai papi állomást nov. 15-én foglalta el *Incze Lajos* volt szilágysomlyói ref. pap. *Csulak Zsigmond* volt marosludasi lelkész pedig ugyanakkor Erősd-re köszöntött be. Szerencsét kívánunk az új állomáson mindkét lelkész társunknak.

Uj püspöki titkár. Főtiszteletű dr. Bartók György püspök ur *Ravasz László* végzett theologust hívta meg maga mellé titkárnak, miután elődjét *Erdélyi Lászlót* a mákói ref. egyház választotta meg papjának. Az új Timotheusoknak kitartást és erőt kívánunk az új állomáson.

Gyászhir. *Lajos János* bögyözi lelkész társunkat és nejét súlyos csapás érte. Legnagyobb gyermekük *Gábor* kilenczedik életévének kezdetén nov. 25-én hirtelen meghalt. Temetése nov. 27-én történt meg nagy részvét mellett. Aki annyi kegyelme nyújtott vigasztalást, most ő várja a vigasztalás gyógyító balzsamát. Adja meg neki s gyászba borult családjának ezt a vigasztaló balzsamot a jó Isten!

Mai képünkhöz.

A nagy *Andrássy Gyula* grófnak, aki 1867-ben Deákkkal a kiegyezést megcsinálta, a fiát ifj. Gróf *Andrássy Gyulát* mutatjuk be olvasóinknak. *Andrássy Gyula* gr. igen jelentékeny szerepet viszt a magyar politikai életben. Sűrűn emlegették a válság alatt őt is miniszterelnöknek, s bár még tárczát sem vállalt a Tisza kabinetben, azért támogatja a kormányt. Részt vett a katonai program megalkotásában, s általában hozzá járult a helyzet tisztázásához, ha ugyan a mostani állapotot annak lehet nevezni. *Andrássy* 1860-ban született. Így még fiatal ember és szép jövő áll előtte.

Vegyes hírek.

Az új székely miniszteri biztos. *Sándor János* belügyi államtitkárrá neveztetvén ki, a székely miniszteri biztosságról lemondott. *Tallián Béla* földmivelésügyi miniszter most a székelyföldi akció vezetésével *Balogh Vilmos* miniszteri tanácsost bizta meg, aki mint a földmivelésügyi mi-

niszterium IX. főosztályának főnöke, kezdettől fogva központi előadója volt a székely ügyeknek s aki mint maga is erdélyi ember, alapos ismerője a viszonyoknak.

Bevonják a tiz koronás bankókat. A kedves kicsiny, kék bankjegyek életének immáron vége. Egyszerűek és könnyen utánozhatók voltak, — forog is belőlük ki tudja hány közkezen — azért szükségesnek tartotta a Magyar-Oszt.-Bank, hogy rövid két évi szereplés után bevonassanak. Az új tizkoronásból a következő évben 16 milliót fognak kibocsátatni.

Óriási sikkasztás. Kádár Kálmán belügyminiszteri segédhivatali igazgató, ki a miniszteriumhoz érkező pénzküldemények átvételével és azoknak a m. kir. központi állampénztárba való beszállításával volt megbízva, a kezeihez érkezett pénzekből közel 105.000 korona összeget elsikkasztott. Kádár maga jelentette be a sikkasztást, minek folytán a belügyminiszterium följelentésére az államrendőrség letartóztatta. Ugy hírlik, hogy ezt a sok pénzt a lóversenyeken játszotta el.

A világsi emlékoszlop. Az »Aradi Nemzeti Szövetség« már hosszabb idő óta foglalkozik azzal a tervvel, hogy a világsi fegyverletétel szomorú helyét emlékoszloppal jelöljék meg. A szövetség ezt a hazafias vállalkozást úgy tervezi, hogy az oszlop fölállításához minden megye és város törvényhatósága a tervrajz szerint szükség-lendő anyagnak egy-két követ szolgáltatassa. A Nemzeti Szövetség azon alapelvűl indul ki ugyanis, hogy az ily módon elkészített szobor legjobban fejezné ki az egész ország kegyeletét a világsi szomorú események iránt. Az emlékoszlop helyét előbb egy bizottság fogja kijelölni, s csak azután bocsátják ki a felhívást.

Miért viselnek a nők a templomban kalapot? A nő hiúsági ténykedéseit már nem egy író vette tollára. Az ilyen kérdés megoldását senki sem találja nehéznek, mindenki az asszonyi hiúságban leli a kellő magyarázatot. Miért nem viselnek a férfiak a templomban kalapot? Ez a két kérdés egymással párhuzamban már akárhány vita tárgyát képezte, anélkül, hogy valami különös magyarázat alakult volna ki a vita folyamán. Most egy tudományos theologiai szemle ezzel a kérdéssel foglalkozván, a következő művelődéstörténetileg is érdekes dolgokat közli: Pál apostol a korinthusiakhoz intézett első levelében (I. Kor. XI. R.) elrendeli, hogy minden férfi, aki imádkozik, vagy nyilvános istentiszteleten vesz részt, kalapját levenni tartozik, ezzel szemben a nők fejüket betakarják. Amennyiben ez a magyarázat elfogadható, fölmerül az a kérdés, mire támaszkodott Pál apostol ezen rendeleténél, minő okok készítették arra, hogy így intézkedjék? Az apostol is uralta kora felfogása s különösen vallási dolgokban a hagyomány ereje kétségbevonhatatlan. Mert Pál apostol rendeletének oka nem más, mint a régi nézet a nő szellemi gyöngeségéről, amely megtiltja neki, hogy az Isten képmására teremtett férfi mellett szabad ábrázattal, hajadon fön jelenjék meg.

Babona. Abrudbányán a minap egy öreg

asszony halt meg, akiről a babonás nép azt tartotta, hogy boszorkány. A boszorkányról pedig itt azt hiszik, hogy hiába temetik el, mert visszajön s ama lakókat, kikkel egy utcában lakott, mind elviszi magával. Ezt megakadályozandó, azután — így tartja a néphit — átszurták a halott szívet tüzes nyárssal, szájába patkószegeket, vasdarabokat tettek, hasra fektették s úgy zárták le a koporsóba. A temetés megtörtént, de az esemény híre a rendőrség tudomására jutott s ez a tetteket kinyomozza, az ügyet a járásbirósághoz tette át.

Tizenhét éves álom. Egy Bréma melletti faluban, Gramkében Meyer előljárónak a leánya nemrég tizenhét esztendeig tartó álomból ébredt föl. A leányt, Gefinet, az apja fiatal korában Brémába vitte egy főzőiskolába. A leány Bréma egyik utcáján elcsuszott, megütötte a fejét s nyomban oly fájdalmakról panaszkodott, hogy apja kénytelen volt őt hazavinni. Alig értek Gramkébe, a leány dermetséghez hasonló álomba merült, melyből csak pár hónap múlva ocsudott fel. Teljesen meggyógyult, rendesen végezte házi teendőit s a hosszas álomnak nyoma sem maradt nála. Két esztendő múlva azonban ismét elaludt s ismét hónapokon keresztül dermedten feküdt. Németország leghiresebb orvosai igyekeztek megfejteni ezt a rejtélyt, de nem tudták. Azután ismét felébredt, de csak rövid időre. 1886 november 13-án tizenhét esztendő múltán ébredt föl. A leány most 44 éves s járni természetesen képtelen. Érdekes, hogy hosszú álmában izgatott mozgással mindig jelét tudta adni annak, hogy valamit akar. Hozzá tartozói, akik nagy gonddal ápolták, már a különféle jelekből pontosan tudták, hogy mit akar enni vagy inni. Izlelő- és szaglóérzéke mindig rendszeresen működött s ha oly ételt adtak neki amit nem szeretett, azt nem akarta elfogadni.

Az első bor vásár. A magyarországi bortermelők és borkereskedők országos szövetkezete nov. hó 28-án tartja Budapesten az első borvásárt. A borvásáron, mint eladó részt vehet minden magyarországi bortermelő, aki abbeli szándékát az Országos Szövetség központi irodájában legkésőbb f. évi november 20-áig bejelentette. A magyarországi borkereskedők és borbizományosok közül azonban csakis azok vehetnek részt a vásáron, akik az Országos Szövetség tagjai. Minden résztvevő köteles az eladásra szánt borainak minden fajtájából 3—3 darab félliteres minta üveget bérmentesítve beküldeni és eladó borának mennyiségét, árát és raktározási helyét bejelenteni, valamint azon szőlőfajokat megnevezni, melyekből bora készült. A minták a tulajdonosnak pecsétjével ellátandók és legkésőbb f. évi november hó 23-áig beküldendők. Bővebb felvilágosítást nyújt a központi iroda (Budapest, VI. Bajza-u. 26.)

Hófuvás Liptóban. A hosszúnak ígérkező enyhe őszt hirtelen kemény hideg váltotta fel. Az egész Felvidék fehér. Helyenkint másfél méter hólepel borítja a mezőt. Attól lehet tartani, hogy a hirtelen olvadás árvizet okoz. A kassa-oderbergi vasut fővonalán már működésbe hozták a hóekéket.